

Kommentarer fra Rådet for Grøn Omstilling (Green Transition Denmark) på Legetøjsdirektivet (Toy Safety Regulation)

Forordning

Rådet for Grøn Omstilling støtter fuldt ud op om en revision af Legetøjsdirektivet, og at direktivet ændres til en forordning.

Undtagelser kemikalier (Derogations)

Forslaget lægger op til, at der kan laves undtagelser for brug af disse stoffer, dog kun efter en vurdering fra ECHA. Vi mener principielt, at stoffer, der har de ovenstående egenskaber, ikke bør anvendes i produkter til børn. Derfor mener vi, at det er vigtigt, at hvis ECHA skal have mulighed for at lave undtagelser, så skal eksponering fra andre produkter, kilder eller miljøet (kombinationseffekterne) inddrages i vurderingerne. Hvis der skal gives mulighed for at lave undtagelser, så bør disse være tidsbegrænsede (fx 3år) og producenten bør pålægges at afsøge mulighederne for alternativer og/eller bidrage til forskningsmidler, så indsatsen for at finde alternativer betales af forureneren, som er tilgangen i megen lovgivning. Denne indsats skal så tages med, hvis der søges om en forlængelse af undtagelsen. Det bør tydeligt mærkes på produktet eller emballagen, hvis legetøjet indeholder kemikalier, som har fået godkendt brugen på baggrund af en undtagelse. Dette vil give forbrugerne mulighed for at orientere sig om problematiske stoffer i legetøj, ligesom de kan søge udenom dem hvis ønsket.

Forbud mod hormonforstyrrende stoffer

Vi støtter fuldt ud op om forbuddet mod hormonforstyrrende og mistænkt hormonforstyrrende stoffer, der kan forårsage allergiske reaktioner i luftvejene og STOTs på linje med CMR-stoffer. Denne indsats er afgørende for børns sikkerhed og fremtidige sundhed.

Stoffer forbudt for børn 0-3 år og Bisphenol A

Forslaget lægger op til, at de stoffer, der i dag er forbudt i produkter til børn 0-3 år, også skal forbydes i legetøj til børn i alle aldre. Det støtter vi fuldt ud. Vi støtter ligeledes forbuddet mod brugen af bisphenol A, men opfordrer til at det udvides til at inkludere hele gruppen af bisphenoler. Dette på baggrund af, at EU's Kemikaliestrategi for bæredygtighed lægger vægt på, at der fremadrettet skal sættes ind på grupper af kemikalier, som har vist sig at have ensartede kemiske virkningsmekanismer – og dette er tilfældet for fx BPA, BPS og BPF, som ofte bruges som erstatninger for hinanden.

Virksomhedernes sikkerhedsvurderinger

Vi støtter, at virksomheder skal lave analyser for sikkerheden af deres legetøj, der inkluderer, at de tager højde for udsættelse for skadelig kemi fra andre kilder. Dette bør indebære, at de også tager hensyn til kemikalier, der har samme negative effekter fra andre kilder.

Nitrosaminer

Vi støtter op om grænseværdierne for nitrosaminer og nitroserbare stoffer og mener, at de skal gælde for alle typer af legetøj.

Manglende mærkning af det kemiske indhold på produktet

Vi mener, at forordningen bør kræve obligatorisk mærkning af det kemiske indhold i legetøjet, som vi kender det fra kosmetik, plejeprodukter og fødevarer. Denne deklaration vil ikke blot give forbrugerne et brugbart redskab i deres indkøb af legetøj, men ligeledes gøre arbejdet lettere for importører og forhandlere, der på denne måde vil få vished om, hvilke indholdsstoffer der er i det, de sælger. Og skal vi nå frem til en cirkulær økonomi, er vi nødt til at vide, hvor de forskellige kemikalier anvendes. Uden mærkning vil den uønskede kemi forblive skjult og potentielt cirkuleres til skade for kommende generationer. I legetøj vil fx CMR-stoffer og hormonforstyrrende stoffer fortsat kunne anvendes pga., at de tillades undtagelsesvis (derogation). Forbrugere og forhandlere, der vil undgå disse stoffer, vil derfor ikke kunne vide, om de er i legetøjet, medmindre de anføres på produktet eller emballagen. Samtidigt er der en række andre kemiske stoffer, som endnu ikke er klassificeret, men som er omdiskuterede, fordi videnskabelige undersøgelser viser, at de kan være problematiske. Disse stoffer vil forbrugere og forhandlere, der ønsker at undgå stofferne, heller ikke kunne undgå. Historien har vist os, at stoffer, som forskere advarer om, på et senere tidspunkt oftest reguleres eller forbydes. Vi mener derfor, at det bør være obligatorisk at deklarere det kemiske indhold i legetøjet. På den måde kommer kemien frem i lyset, og forbrugere og forhandlere kan foretage oplyste valg i købsituationen. Vi kender den obligatoriske mærkning fra kosmetik og fødevarer, og vi forestiller os lignende regler for legetøj. Vi er klar over, at det er en større øvelse, men vi mener, at vi skal passe særligt godt på vores børn, og derfor bør kemien i legetøj komme frem i lyset. Erfaringerne fra Rapex og fra utallige forbruger- og miljøorganisationers undersøgelser viser, at der forekommer uønsket kemi i legetøj. Tidligere miljøminister Lea Wermelin arbejdede for at få mærkning på fx slim, sæbebobler og lignende produkter, og vi vil appellere til, at den nuværende regering, som minimum vil kræve denne form for mærkning i den nærværende revision.

Digital produktpas

Vi støtter op om et digitalt produktpas, som vi mener kan indeholde ovenstående information om kemikalieindholdet til gavn for forbrugere og forhandlere samt i affaldsledet ift. cirkularitet. Det er vigtigt, at produktpasset ikke kræver særlige apps, men er gratis og let tilgængeligt, fx ved at man scanner strejkode eller QR-kode med sit kamera på telefonen og bliver ledt direkte til letforståelig information om produktet. Vi kan også se muligheder i at kontrollere legetøjet endnu bedre, men det kræver, at der afsættes midler til national kontrol. Det er uklart, hvornår det digitale produktpas skal være implementeret – skal det afvente ESPR? Endelig er det vigtigt for os at understrege, at det digitale produktpas skal være et supplement til mærkning på produktet. Kemiske ingredienser, sikkerhedsanvisninger, kontaktinformation mv. skal stadig være fysisk tilgængelige i købsøjeblikket.

CE-mærket

Vi støtter ikke op om et fortsat krav om CE-mærket på produktet. Dette mærke har aldrig været beregnet eller egnet til forbrugere, men er i langt højere grad rettet mod myndighederne. Mærket forekommer på mange produkter (ikke kun legetøj), men er desværre misvisende, fordi det ikke er obligatorisk for alle produkter, fordi baggrunden for mærket er forskellig afhængig af produktområde, og fordi det ikke i sig selv er en garanti for, at produktet er sikkert. Der er ingen uafhængig kontrol udover markedsovervågning generelt. Det er producentens egen vurdering, hvilket gør det utroværdigt for forbrugere. Og selv en producent, der ikke laver sikre produkter, kan man forestille sig vil sætte mærket på. Hvis CE-mærket skal

overleve, så bør det følge den tekniske dokumentation i det digitale produkt pas rettet mod myndigheder, og ikke forbrugere.

Miljø

Forslaget lægger op til, at der på sigt kan inkluderes informationer om legetøjets påvirkning af miljøet, eller hvordan det skal bortskaffes/genanvendes. Disse initiativer mener vi bør inkluderes i det digitale produkt pas med det samme. Særligt information om, hvordan man håndterer produktet, når det ikke længere ønskes benyttet, vil være relevant. På højde på den mærkning vi i dag kender fra elektriske- og elektroniske produkter.

Mærkning generelt

Vi mener, der bør være ét fælles piktogram som erstatning for ordet advarsel. En række af forskellige piktogrammer vil blot være til forvirring for forbrugerne. Mærkning skal generelt være mere tilgængelig for forbrugerne og desuden udarbejdes som genkendelige versioner (evt. kendt fra andre produktgrupper). Desuden bør der introduceres klare læsbarhedskriterier i forhold til fx størrelse af tekst samt kontrast for tekst/baggrund, så flest muligt forbrugere, med de begrænsninger de kunne have, tilgodeses.

Online markedspladser

Forordningen bør indeholde muligheden for at holde online markedspladser ansvarlige for ikke compliant produkter, hvis ingen anden økonomisk ansvarlig kan identificeres, eller hvis den økonomisk ansvarlige ikke agerer passende og ansvarligt. Online markedspladser bør også være forpligtede til at verificere identiteten af den ansvarlige person, der sælger legetøj via deres hjemmeside. Og de bør være ansvarlige for at finde og fjerne ikke compliant legetøj på deres hjemmeside samt forebygge, at produkterne ikke dukker op igen i samme form. Undersøgelser, foretaget af bl.a. forbrugerorganisationer, har gennem flere år nu jævnligt identificeret en overvægt af ikke compliant produkter købt på online markedspladser herunder en del legetøj. Det er højest problematisk i forhold til børns sikkerhed.

Styring og håndhævelse

Lovgivning fungerer kun, hvis den bliver håndhævet. Vi opfordrer derfor til, at fælleseuropæiske markedsovervåningsprojekter fortsat prioriteres. Og det vil være fordelagtigt med et fokus på at arbejde henimod etablering af en fælleseuropæisk database, hvor ulykker i forhold til legetøj kan registreres. Det er data, der er værdifulde i det forebyggende arbejde bl.a. i forhold til sikkerhedskrav i standarderne.

Vi støtter Kommissionens mulighed for at specificere og tilføje visse krav i direktivet samt muligheden for at adressere hastende risici. Og vi finder det meget vigtigt, at forsigtighedsprincippet bliver integreret i lovteksten som et værktøj for myndighederne i de situationer, hvor der er grund til bekymring, men hvor videnskabelig dokumentation er fraværende eller utilstrækkelig – dette vil ligeledes være et supplement, hvor det ikke er muligt at lovgive mod hele grupper af kemikalier, men hvor mistanken om problematiske egenskaber er til stede.

Endelig mener vi, at overgangsperioden på 30 måneder bør forkortes.

Kommentarer og spørgsmål bedes rettet mod Lone Mikkelsen, lone@rgo.dk eller

Pernille Haagen Larsen, pernille@rgo.dk